

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — **Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr.** — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefran kirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — **Inserati (oglasi):** Trikrat razdeljena petit-vrsta pri enkratni objavi 12 v, pri vsaki nadaljnji objavi 8 v, pri dvostopni petit-vrsti v reklamnem delu stane vrsta 20 v. Cela stran 30 K, pri večkratnem objavljanju po dogovoru znaten popust. — **Upravištvu je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr.**

Štev. 3.

V Ljubljani, dne 28. marca 1914.

Leto II.

Po odgoditvi državnega zbora.

In vendar se je zgodilo, kar so dalekovidni državniiki že takoj od začetka slutili in prerokovali. Državni zbor je odgoden in s tem vsako delo onih ljudskih zastopnikov, ki hočejo delati v blagor in korist avstrijskega prebivalstva, onemogočeno. V tako važnih in svetih rečeh, ki jih je bilo sedaj obravnavati v državnem zboru, je brezvestna in objestna obstrukcija čeških strank vsako uspešno delovanje zaustavila, kar je tem bolj obsojati, ker se je državnozborna večina potrudila in zastavila vse svoje sile in ves svoj vpliv, da se parlamentarnim potom rešijo vse državne in ljudske potrebščine in je tudi vlada željam čeških strank v vsakem oziru ugodila in se uklonila.

Sedaj je državni zbor na nedogleden čas od vsakega zakonitega delovanja izključen, in to v časih, ko je vse obračalo svojo pozornost na Dunaj, v časih, v kojih bi baš avstrijski parlament moral storiti svoje dolžnosti napram prebivalstvu in njega varnosti, napram celokupni državi; saj je bilo na dnevnem redu važno in veaktualno vprašanje, šlo se je za zvišanje rekrutnega kontingenta z ozirom na vedno naraščajoče oboroževanje Rusije, ki našo avstrijsko državo tako mrzi, da bi jo najraje pogoltnila.

Resni in težavni so časi, v kojih živimo; v mejah in izven državnih mej je politično valovje silno razburkano, vsepovsodi so huda nasprotstva in tudi boji na političnem, gospodarskem in kulturnem polju.

In v teh resnih časih obnemore naenkrat državni zbor vsled brezmiselne obstrukcije peščice čeških poslancev. Ali nima mogoče ta neodjenljivost v sedanjem trenutku le nekaj vzroka in realnega ozadja? Mar ni vse to uprizorjeno v svrhu, da se ugled in moč avstro-ogrsko države ponižava v inozemstvu in se našim sovražnikom ob vzhodni in zahodni meji odkrije naše slabosti in da se jih izpodbada k večjemu oboroževanju?

Rusija se že intenzivno oborožuje in je naznaila, da hoče za poskušno mobilizacijo izdati 105 milijonov rubljev, to je 250 milijonov kron, kar povzroča i pri nas in tudi v ostalih evropskih državah ne malo presenečenje. Samo ob sebi umevno je, da taka velikanska mobilizacija mora vznemiriti vso Evropo, zlasti pa obe Rusiji sosedni državi, Nemčijo in Avstro-Ogrsko. Izza časa balkanskih zapletljajev je ruska politika osredotočena ne na to, da se vzdržuje svetovni mir, ampak na to, da si pridobi Rusija novega ozemlja. Za pomisleke, ki jih imamo v tem oziru, da Rusija nima volje vzdrževati svetovnega miru, pa

Podlistek.

Pomota.

Povest. — Slovaški spisala Ljudmila Podjavorinska.

Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Jokala je vso noč, toda ni točila solz kesanja. Bile so solze prevarjene, zapuščene ljubezni. Lahkomiselna in razvajena od matere, ni čutila vse teže svojega stanja, marveč se je ukvarjala samo s tem, na kar jo je vzgojila mati, z ljubeznijo. Ta črez dan potlačevan počutek, ki jo veže z Jankom, se je zbudil zvečer z novo močjo. Znovič ljubi, verjame, pričakaje. Do polnoči prestopi pred oknom svoje čumnate, napol slečena, tresoč se od mraza in tesnobe pričakovanja. Pri vsakem najmanjšem šumu se zgane, srce ji močno zatiplje pri vsakem odmevu korakov, ki se začujejo pod oknom. Razčiljena do skrajnosti jasno čuje njegov glas: ukanje, petje, s kakršnim se ji je oglašal, ko je prihajal, ko ga je pričakovala srečna, poluznorela...

Toda, ko je glas utihnil, je zapazila, da to ni bil njegov glas; ni zaukal on, marveč je le petelin zakikirikal na gredi. Prevarjena se je podala v posteljo in uprizarjala si zavest istinitega svojega stanja. Toda njena takorekoč otročja vera v ljudi, vanj, v človeško vrlino, je tako velika, da še niti sedaj ne more razumeti možnosti tega, kar je doživela; tudi sedaj si še predstavlja Janka, nedotakljivega, milega, povišanega z nekakšnim razčiljenjem, katero pripisuje vsemogočim oviram, samo ne njemu. Kajti še ga ljubi tudi sedaj, in boleštna, močna strast preglasuje v njej vse druge občutke. —

Kakor mater, tako je tudi hčerko omračil nov udarec: Jankov oklic. Županovka je izvršila, kar je obljubila, ter se maščevala. Ni prišel prosit Marke, da niti ni vprašal za dovoljenje, da bi mogel vzeti drugo. On gre svojo pot, ne zmeneč se za to, da je poteptal cvet enega življenja. Po prvem oklicu je Grajska stekla v farovž. Razložila je svoje razžaljenje ter zaželela vzgledne kazni. Kajti iveri ne ukradeš, da ne bi bil kaznovan, a poštenje naj bi imelo manjšo ceno? kje je resnica, kje pravica?!

govori tudi dejstvo, da je zaveznica Rusije, Francija, zopet podaljšala vojaško službeno dobo na tri leta in da gradi vedno nove bojne ladje. Čemu in proti komu vsa ta oboroževanja, če ne bi mislila Rusija na kak napad.

Položaj je za Avstrijo resen. Zato je morala avstrijska vlada slediti svoji zaveznici Nemčiji in je morala zapostaviti vse svoje sile v dosego zvišanja obrambne moči naše države, da varuje svoj ugled in blagor svojih prebivalcev. Ker pa je češka obstrukcija onemogočila vsako delovanje v državnem zboru, je morala vlada poseči po § 14. državnih temeljnih zakonov in je s pomočjo tega vpeljala zvišanje rekrutnega kontingenta.

Zvišanje rekrutnega kontingenta, ki ga je vlada že delj časa nameravala, je neobhodno potrebno in v tem slučaju moramo tudi postopanje vlade odobravati. Drugače stoji seveda stvar, če si zastavimo vprašanje, se-li bodo tudi druge potreščine ljudstva rešile? In to vprašanje moramo žal zanikati. Vsled obstrukcije čeških strank se prizadevajo ljudstvu dan na dan hude rane in težki udarci in zlasti gospodarstvo je najobčutneje prizadeto. Vsako ustavno delovanje je ustavljeno in bliža se neizogibni absolutizem.

Neobhodno je torej potrebno, da ne bo to neustavno razmerje dolgo trajalo, ker ljudstvo nima nič dobrega pričakovati od absolutizma.

Politični pregled.

Državni zbor.

Kaj bo z državnim zborom, kdaj bo zopet deloval, to vprašanje se po odgoditvi državnega zbora vsled obstrukcije čeških radikalcev vsakomur vsiljuje. Ko je bil državni zbor odgoden, je bilo mnogo prokovanj. Iz začetka se je čulo, da bo prihodnje zasedanje državnega zbora v maju. Sedaj pa poročajo z Dunaja, da bodo zasedali nižjeavstrijski, gališki, salcburški in tirolski deželni zbori po Veliki noči. Zasedanje bo trajalo najbrže še čez Binkošti. Obenem z deželnimi zbori bo pa zasedanje delegacij v Budimpešti, torej je popolnoma izključeno, da bi se sešel državni zbor v maju. Vlada pa bo sklicala državni

Razjarjen duhovnik je poslal po Janka, toda namesto njega je prišla krevsajoč njegova mati. Slutila je, čemu ga vabijo, vedela, s kom se snide ondi, torej se je primerno oborožila. Sicer krotka ženska, je postala proti Markini materi prava furija. Branila je grešnega sina, kakor bi s tem hotela popraviti njegov prestopek. Znovič bi se bili pograbili, ako bi ne bil nazvoč postaran župnik, proti kateremu sta čutili obe spoštovanje. Na pomirljive besede duhovnikove je prišla županovka z gotovim datami, češ, da so Janka vabili in ga zapeljevali. Mati je šla k čarovnici, začarala je fantu s pogačo, v katero je primesila posvečeno hostijo. Duhovnik se je razsrdil nad to nezaslišano brezbožnostjo ter v sveti jezi obe ženski zapodil iz farovža. Grajska se je vrnila z novo sramoto, z novo rano v svoji duši. Opravila je le toliko, da bo Betka pripravila rožmarin le zgolj za se, Janko pa pojde brez šopka z njo k oltarju.

Kakor je običajno na svetu, da čuti vse z zmagovalcem, se je tudi sočutje vseh vaščanov obrnilo k županovim. Velika rodbina se je pripravljala na svatbo; povabljene je bilo pol občine. Beležnik in pisar

zbor le tedaj, če bo njegova delazmožnost popolnoma zajamčena.

Termin za zasedanje delegacij še ni določen in se še vrše pogajanja med obema vladama. Zbornični predsednik dr. Sylvester se je sicer izrazil, da se bodo sestale delegacije koncem aprila ali začetkom meseca maja. Istočasno bodo zborovali nekateri deželni zbori. Zopetno sklicanje državnega zbora je odvisno od češko-nemških spravnih pogajanj.

Novo italijansko ministrstvo.

Novo italijansko ministrstvo je sestavljeno. Ministrsko predsedstvo je prevzel Salandra, bivši ministrski predsednik Giuliano pa zunanje zadeve. Splošno se sodi, da novo ministrstvo ne ostane dolgo na krmilu in da pride prav kmalu zopet Giuliano do vlade. Novi ministrski predsednik bo v kratkem obrazložil svoj program, ki pa najbrže ne bo tako demokratičen kakor je bil Giulianov.

Albanski ministri.

Albanski ministrski kabinet je sestavljen takole: Turkan paša je predsednik in minister za zunanje zadeve. Esad paša je vojni minister in za notranje zadeve, Aziz paša je poljedelski minister, Hasan Beg Priština je poštni minister. Prink Bib Doda ima javna dela, Turtulis je naučni minister in Adamides finančni minister.

Urednika lista „Figaro“ ustrelila soproga francoskega finančnega ministra.

Pariški dnevnik „Figaro“ je vodil že nekaj časa ljut boj proti finančnemu ministru Caillauxu, ki je pred kratkim dosegel svoj vrhunec vsled objave nekakega tajnega zasebnega pisma. Zaradi objave tega pisma se je ministrova žena tako hudo razburila, da je poiskala urednika lista „Figaro“, ki je vodil ta časnikarski boj, v njegovem uredništvu. Sluga je peljal gospo v sobo gospoda Calmetta, kjer je ministrova žena takoj oddala štiri strele na urednika, ki se je takoj zgrudil na tla, zadet od dveh strel v trebuh. Urednik Calmette, ki je bil izvrsten francoski publicist in je bil 57 let star, je vsled zadobljenih poškodb umrl.

sta rekla, da hočeta iti za starešini. Jankov pregrešek se je zbrisal s slavnostnimi pripravami za udeležence; nihče se ni spotikal ob njem.

Zvečer pred svatbo so godci zasvirali s trombami in bobni Betki pod oknom ono navadno: „Odpri, odpri, ali vstani gori...“ Pozdravila je Janka s smehom sreče na že nekoliko uvenelem licu. Zadeva z Marko je zapadla, nehala zanimati misli in vest... Tako se vrti kolo časa — to je najhujša kazen padle čednosti...

Ob času oklica so pri Grajskih imeli kaj težke dneve. Osramotena od županovke, se je Grajska skrivala ljudem; radi sramote ni mogla razumeti, kako da je mogoče to, kar se je zgodilo.

Na dan poroke se je podala na polje. Godci so vso noč razburjali vas, niso ji dali počivati niti za trenutek. Vreščeč klarinet, se ti je zdelo, se je nekako posmehoval, boben pa je razglašal sramoto vse njihove hiše. Ušla je, da vsaj ne bi videla svatov, ne bila priča „slave“ onih, ki so njenega otroka tako nezaslišano in brez kazni osramotili.

(Dalje prihodnjč.)

Žena franc. finančnega ministra Caillauxa.

Žena finančnega ministra Caillauxa, ki je brnila čast svojega moža, je rojena Renouard in je bila v prvem zakonu omožena z odvetnikom Leo Claretie, ravnateljem francoskega gledališča v Parizu. S Caillauxom se je omožila meseca oktobra leta 1911. Prva soproga finančnega ministra je bila tudi ločena od svojega moža.

K bližnji zaroki na carjevem dvoru.

Romunski kraljevič Karol se v kratkem zaroči z najstarejšo hčerjo ruske carske dvojice, z veliko kneginjo Olgo. Romunski prestolonaslednik princ Ferdinand bo dospel koncem tega meseca s svojo soprogo, najstarejšo hčerjo in kraljevičem Karolom iz Berolina v Carskoje selo na desetdnevni obisk. Med tem obiskom se vrši zaroka najstarejše carjeve hčere, velike kneginje Olge, z romunskim princem Karolom. Ruski dvor je svoje potovanje v Livadio odgodil. Tej zvezi carjevega dvora z romunsko kraljevsko družino pripisujejo seveda politični pomen.

Soproga francoskega finančnega ministra, gospa Caillaux, ki je v Parizu ustrelila urednika lista „Figaro“, Gastona Calmetta.

Povodnji ob Renu.

Ker je sneg v gorovju hitro skopnel in je bilo tudi mnogo deževja, je reka bliskoma naraščala. To naraščanje je v zadnjih dneh provzročilo velike poplave v Frankfurtu ob Menu in Düsseldorfu, ki so napravile mnogo škode. Zlasti so bile pokrajine ob Dolenjem Renu hudo prizadete. Tu se je postranski rokav Rena združil z glavno reko, tako da je bila reka nad 2500 metrov široka. Naokrog ležeče pristave so od vsakega prometa odrezane ter se promet vzdržuje le z majhnimi čolni.

Tedenske novice.

(Državnozborske volitve na Notranjskem.) Za državnozborsko nadomestno volitev na Notranjskem namesto umrlega dr. Ignacija Žitnika je kandidat S. L. S. dr. Lovro Pogačnik, deželni tajnik v Ljubljani.

K umoru urednika lista „Figaro“, ki ga je izvršila žena francoskega finančnega ministra.

Finančni minister Caillaux. Gaston Calmette †.

(Povišanje števila vojaških novincev.) Ravnokar je bila objavljena cesarska odredba, ki določa, da se poviša število vojaških novincev v letu 1914 za 5600 mož in da odpade od tega povišanja na Avstrijo 3212 mož glede na skupno armado, število vojaških rekrutov za deželno brambo se pa poviša leta 1914. za 4580 mož. Potrdili bodo zato letos za skupno armado 49.694, za deželno brambo pa 28.297 mož. Nadalje pa določa cesarjeva odredba, da se poviša število rekrutov leta 1915. za 11.300, leta 1916. za 17.000, leta 1917. za 17.500 in leta 1918. in za nadaljnjih pet let za 18.000 mož. Od tega števila odpade na Avstrijo leta 1915. 6481, leta 1916. 9750, leta 1917. 10.037, leta 1918. in nadaljnjih pet let pa vsako leto 10.324 mož. Število rekrutov za deželno brambo se poviša leta 1915. za 5785, leta 1916. za 6749, leta 1917. za 6845, leta 1918. in za nadaljnjih pet let pa za 7038 mož.

(Na dolenskih železnicah) bodo od 1. maja vlaki vozili hitreje (45 kilometrov na uro), tako da se bo pri navadnih vlakih skrajšal čas vožnji za pol ure. Poleg tega se vpelje še nov pospešen osebni vlak, ki bo rabil iz Ljubljane do Novega mesta dve uri 20 minut.

(Novi letni in živinski semenj v Zagorju ob Savi) se vrši na cvetni četrtek dne 2. aprila t. l. — V Hotederšici pri Logatcu sta se pa vpeljala dva nova živinska semnja, in sicer se vršita dne 5. aprila in 21. novembra

(Društvo „Vrtnarska šola“) ima svoj letošnji redni občni zbor v Škofji Loki dne 7. malega travna v kavarni Plantarič ob 7. uri zvečer.

(Tržne cene na večjih govejih sejmih na Kranjskem.) Po uradnih poročilih je znašala meseca februarja povprečna cena za 100 kg žive teže na govejih sejmih v nastopnih političnih okrajih: v postojnskem okraju pitanim volom 86 K, polmastnim volom 81 K, suhim volom 74 K; v kočevskem okraju za pitane vole 96 K, za polmastne 84 kron; v krškem okraju: za pitane vole 83 K, za polmastne vole 80 K, za suhe vole 80 K, volom za pitanje 80 K; v kranjskem okraju: za pitane vole 81 K, za polmastne vole 77 K, za suhe vole 71 K; v ljubljanski okolici: za pitane vole 91 K, za polmastne vole 87 K, za suhe vole 82 K, za vole za pitanje 86 K; v litijskem okraju: za pitane vole 89 K, za polmastne vole 81 K, za suhe vole 77 K; v logaškem okraju: za pitane vole 78 K, za polmastne vole 70 K, za suhe vole 64 K, za vole za pitanje 66 K; v radoljskem okraju: za pitane

vole 78 K, za polmastne vole 73 K, za suhe vole in vole za pitanje 68 K; v novomeškem okraju: za pitane vole 98 K, za polmastne vole 86 K, za suhe vole in vole za pitanje 76 K; v kamniškem okraju za pitane vole 76 K, za polmastne vole 72 K, za suhe vole 72 K in za vole za pitanje 76 K; v črnomelj-skem okraju: za polmastne vole 80 K, za suhe vole 63 K. Najvišje cene za pitane vole so se dosegle v novomeškem in kočevskem okraju.

(Spomenik zrakoplovcu vrh Triglava.) Ponesrečenemu vojaškemu aviatiku Elsnerju, ki je lani kot prvi aviatik preletel Stol in Triglav, nameravajo njegovi prijatelji postaviti ob obletnici nje-

(Avtomobilna zveza Krško-Rudolfovo.) Dne 19. t. m. so se na tej progi zopet pričele redne dnevne dvakratne vožnje. Avtobus odhaja iz Krškega ob 7. uri 30 min. zjutraj ter ob 3. uri 30 min. popoldne in iz Novega mesta ob 11. uri 10 minut popoldne in ob 6. uri 10 min. popoldne. V prometu bosta dva moderno opremljena Puch-avtobusa, eden za 15, drugi za 20 oseb. Poleg tega si je družba nabavila v Puchovi tovarni športni avtomobil za šest oseb, z letno in zimsko karoserijo, zadnja izdelek tovarne vozov P. Keršič v Šiški. Ta avtomobil je slavnemu občinstvu tudi za posebne vožnje po zelo zmernih cenah vedno na razpolago.

K rodbinski zvezi med ruskim in rumunskim dvorom.

Ruska velika kneginja Olga.

Rumunski kraljevič Karol.

gove smrti spomenik vrh Triglava. Elsner je preletel naše gorske velikane brez pomoči zemljevida.

(Avtomobilska zveza od škofjeloškega kolodvora do Žirov) bo s prvim aprilom vozni red v toliko izpremenila, da bo avtomobil odhajal iz Žirov kakih petnajst do pet minut pred peto uro zjutraj, na kolodvor bo prihajal do sedme ure zjutraj. S kolodvora se bo odpeljal okrog osme ure zjutraj, tako da bo v Žireh do desetih dopoldne. Popoldne ostane vozni red po starem. Zjutrajni vozni red bo jako primeren za one, ki želijo do časa priti v Žiri, to je za različne trgovske potnike in druge.

(Nesreči.) V Zapužah je padel te dni 26letni hrtapec Janez Bešter v pijanosti med vožnjo z voza na tla in je zadobil več poškodb na glavi. — Pri gradnji ceste Škofja Loka-Trata se je ponesrečil te dni delavec Janez Bertonec s tem, da je padel med delom z mostu na neki les in se težko poškodoval na životu.

(Obstreljen divji lovec.) 21letnega kajzarja Jožefa Senico iz Trnovca je zasačil te dni neki lovec v gozdu pri Golobinjaku ravno ko je Senica „jagal“, seveda brez dovoljenja, in ga je ustrelil v spodnji del života ter ga težko poškodoval.

Razne stvari po svetu.

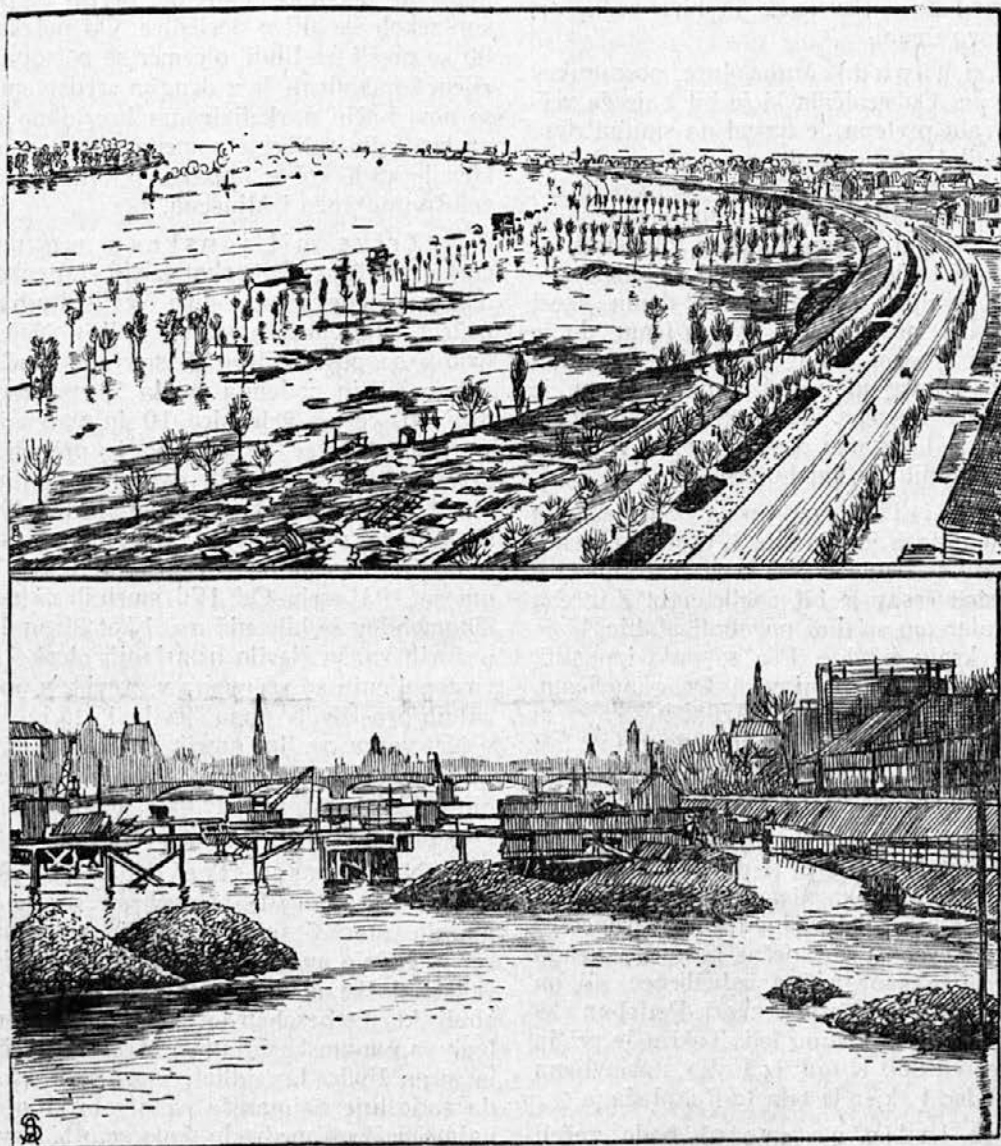
(Iz sodne službe.) Justično ministrstvo je prestavilo okrajnega sodnika in sodnega predstojnika dr. Roberta Tauberja iz Friedberga v Hartberg, sodnike dr. Jožefa Drobniča iz Slovenjega gradca in dr. Stefana Sagadina iz Ptuja v Celje, dr. J. Meschitza iz Zgornje Radgone v Althofen, Ernesta Chama iz Kočevje v Beljak in Bogomira Jakliča iz Šoštanj v Kočevje. Za sodnika v Judenburgu je imenovan doktor Rudolf Ramsauer in v Šoštanju Ernest Merala. Za okrajne sodnike in sodne predstojnike so imenovani okrajni sodnik dr. Herman Watzulik iz Celja v Zgornjo Radgono, sodnika Karel Gartler iz Lipnice v Friedbergu in Ivan Hutter iz Litije v Idrijo. Za okrajnega sodnika je imenovan sodnik dr. Friderik Marinič v Celju, za sodnike avskultanti dr. Oskar Voitl v Zgornji Radgoni, dr. Božidar Luckmann v Slovenjem gradu, Viljem Lavrenčak v Litiji, dr. Avgust Leitgeb in dr. Pavel Pollan pri graškem nadsodišču, dr. Karel Freyberger v Celju in dr. Emil Gaber v Ptuj.

(Strašna nesreča v Benetkah.) V četrtek dne 19. t. m. okoli pol šestih zvečer se je primerila

v Benetkah strašna pomorska nesreča, pri kateri je utonilo okolo 50 oseb. Parni čoln, last mestnega podjetja, je priplul od Lida. Na čolnu je bilo okolo 80 oseb. Naenkrat je trčil čoln ob torpedo, ki je prerezal čoln. Sprednji del čolna se je pričel potapljati, in vse osebe, ki so bile v sobicah, so bile pod vodo. Doslej so rešili le 10 oseb. Bajse se je nezgoda pripetila vsled tega, ker so opazovali kapitan in potniki neko letalo, pa niso opazili torpeda.

zagnal na sosedno enonadstropno hišo, ki se je podrla in pokopala pod seboj neko žensko in dva otroka. Ponesrečence so izkopalili iz razvalin težko ranjene, a še žive.

(Fantovski pretep) Dne 19. t. m. popoldne je nastal v Razboru, v občini Trojana, med tamošnjimi fanti prepir, ki se je kmalu razvil v sijajen pretep. Štirje fantini so napadli s palicami Franceta Lebarja iz Jesenovega, podrli so ga na tla in ga smrtno

Poplave v porečju rek Rena in Mena.

Zgoraj: Poplave pri Düsseldorfu. Spodaj: Povodenj v Frankfurtu ob Menu.

(Svetovna statistika.) Statistični urad v Antwerpnu podaja po uradnih virih celo vrsto zanimivih števil. Koncem leta 1913. je bilo na svetu 1700 milijonov ljudi. Od teh odpade 832,790.000 na Azijo, 187,350.000 na Evropo, 189,000.000 na Afriko, približno 187,000.000 na Ameriko, in 58,000.000 na Avstralijo. Od leta 1910. je prebivalstvo narastlo za 140,000.000. Železnice skupaj so en milijon kilometrov dolge. Na prvem mestu je Amerika s 554.523 kilometri, potem pride Evropa s 357.168 kilometri, Azija z 90.882, Avstralija z 38.980 in Afrika z 38.882 kilometri. Število parnih ladij znaša 47.714.

(Žrtve viharja.) V Varšavi je 19. t. m. odtrgal vihar z neke trinadstropne hiše streho ter jo nevarno ranili. Dvomi se, če bo Lebar ozdravel. Fantje napadalci pridejo pa pred sodišče.

(Koliko bi stala vožnja na sonce.) Neki angleški učenjak je izračunil, da bi stal vozni listek III. razreda z zemlje na sonce 20 milijonov mark. Če bi brzovlak vozil s hitrico 90 km na uro, bi trajala vožnja 175 let. Svetloba pa napravi to pot v osmih minutah.

(Iznajditelj Diesel živi?) Listi prinašajo vesti, da iznajditelj Diesel ni umrl, temveč živi v

Kanadi. Kot je znano, je inženir Diesel izginil na pomorski vožnji med kontinentom in Angleško. Splošno so smatrali, da je Diesel izvršil samoumor in skočil v morje, zlasti še, ker se je pozneje poročalo, da so ribiči dobili njegovo truplo, ki so ga pa potem zopet izročili morju. Ko je Diesel odpotoval s kontinenta, je bil neposredno pred gospodarskim polomom, kar je dobro vedel. Medtem je po teh dogodkih odpotoval iz Monakovega. Sedaj so se tudi razširile vesti, da Diesel ni umrl, temveč da živi v Kanadi, odkoder so prišla že tudi njegova pisma na Nemško. Diesel si je v Kanadi ustvaril novo eksistenco in biva sedaj pri njem tudi njegova žena.

(Roparski napad.) Anton Jarc, posestnikov sin iz Vrbovca pri Doberničah, ki je bil baje že večkrat kaznovan radi pretepa, je moral na smajni dan, 14. t. m., v gostilni pustiti svojo sukno, ker ni imel s čim plačati popitega vina. To ga je pa tako jezilo, da je vzel sekuro in šel čakati ob potu, koder se je imel vrniti proti domu Anton Longar, posestnik iz Gor. Podboršta, ki se je tisti čas mudil v dotični gostilni. Ko je šel Longar v mraku proti domu, skoči omenjeni napadalec proti njemu, vkljub temu, da je imel spremljevalca seboj. Longar je sicer umaknil glavo, da mu je tolovaj ni presekal, presekal mu je pa obleko in mišice desnega nadlahta. Le s pomočjo spremljevalca se je Longarju posrečilo vzeti zločincu sekuro, da se ni zgodilo še kaj hujšega.

(Uspeh policijskega psa.) Posestniku Avg. Špačku v Vidnicah je bilo dne 3. t. m. ukradenih iz hleva 8 prešičev v vrednosti 390 kron. Tatu niso takoj zasledili, vsled česar je bil poklican iz Zagreba policijski pes, kateremu so dali povohati plahto, ki jo je tat pustil na kraju tatvine. Psa so nato izpustili, pa jo je ubral naravnost proti vasi Draganovicam, kjer je sledil v hišo zidarja E. Zdražila, pri katerem so v istini dobili dosti mesa. Zdražil trdovratno taji tatvino, ali kljub temu je bil odveden v preiskovalni zapor pri okrožnem sodišču v Olomucu.

(Ponarejene poštne nakaznice.) Pri poštne uradu Trst I je dvignil te dni neki neznanec s ponarejenimi poštnimi nakaznicami 600, 800 in 850 kron. Nakaznice so bile naslovljene na ime Francesco Perich v Trstu in so imele pečat poštne urada Pulj 3. Slepjar je brzkone poštni uslužbenec, ali pa je s kakim poštним uslužbencem v zvezi. Podobna sleparija se je izvršila pred šestimi leti. Takrat je prišla poštna nakaznica za 800 K tudi iz Pulja, naslovljena pa je bila v Gradec 1, kjer je bila tudi izplačana.

(Največjo ladjo na svetu) bodo začeli graditi v Belfastu; ladja bo obsegala 60.000 kosmatih ton in bodo morali zanjo izdatno poglobiti pristanišče. S to ladjo hočejo Angleži posekati Nemce, ki grade sedaj novo ogromno ladjo „Vaterland“, ki bo obsegala 59.000 kosmatih ton.

(Pomanjkanje častnikov pri avstrijski deželni bramb.) Avstrijski deželni brambi primanjkuje zdaj približno 350 subalternih častnikov. Deželnoobrambno ministrstvo je zato proglasilo, da sprejema do preklica vsako leto iz rezerve v aktivno stanje gotovo število častniških aspirantov. Sposobni prosilci, ki niso nad 24 let stari in ki so za službo sposobni, se pripuste na stroške erarja k šestmesečni poizkusni službi. Tisti, ki bi vstopili v poizkusno službo do konca majnika in ki napravijo uspešno častniško izkušnjo septembra, pridejo že novembra v poštev, da postanejo aktivni poročniki. Aspiranti, ki se

podvržejo preizkušnji od 1. junija do 17. avgusta in napravijo častniško izkušnjo aprila 1915, postanejo lahko poročniki dne 1. maja 1915 kakor tudi tisti enoletni prostovoljci, ki zdaj služijo.

(Novo narkotično sredstvo.) V newyorškem Rockefellerjevem zavodu so nedavno preizkusili nov način narkotiziranja. Raziskovalca Meltzer in Auer sta bila namreč opazila, da vbrizganje magnezijevih soli pri živalih povzroča neko brezčutno stanje, podobno narkozi. To stanje samo od sebe tekom nekaj ur popolnoma preide, ne da bi povzročilo kakršnekoli škodljive posledice. Od poizkusov na živalih so prešli na ljudi, o čemer so postopanje z magnezijem kombinirali še z drugim sredstvom: etrom. Ako se novi način narkotiziranja brezhibno obnese, bo to za kirurgijo velikega pomena, zlasti v onih slučajih, kjer je radi srčne napake, pijanosti itd. dosedanja splošna narkoza izključena.

(Žrtve milijonskega mesta.) Iz Newyorka poročajo: Ravnokar izišla statistika o neizgovornih izkazuje neprimerno veliko število ljudi, ki so v preteklem letu umrli nasilne smrti v Newyorku. Avtomobili so povzročili 176 smrtnih slučajev, tovorni avtomobili in podobna vozila 58, podzemeljske železnice 16, cestne železnice 10 in vprežni vozovi 114 smrtnih slučajev. K tem pa je prišteti tudi smrtno žrtve v liftih in raznih dvigalih, ki jih je bilo 46. Vsled ognja je umrlo nasilne smrti 249 ljudi, vsled slučajnega zastrupljenja 21, vsled slučajnega zadušenja 372, vsled padcev nič manj kot 790 in vsled umora 194 oseb. Od 176 smrtnih žrtev newyorških avtomobilov je bilo nič manj kot 82 malih otrok; pri požarih znaša število usmrčenih otrok 140. Slučajna zastrupljenja so večinoma v zvezi z zamenjavo uspa-valnih praškov. Skupno število, ki so lansko leto umrli v Newyorku nasilne smrti, znaša nič manj kot 2499 ljudi. Ako se primerjajo te številke s številkami drugih velikih mest, je razvidno, da prekaša v tem oziru Newyork po številu svojih žrtev vsa druga mesta.

(Nove vrste strelivo) je iznašel newyorški puškar Alexander F. Humphrey. To so krogle, ki ne ubijajo, marveč samo ranijo in pri tem omamljajo, ker vsebujejo morfij. S temi krogli pojde na lov na velike alaska medvede na otok Kadiak ob vzhodni obali Alaske posebno lovsko odposlanstvo, ki ima nalogo za panamsko razstavo preskrbeti več teh orjakov, in sicer živih. Iznajditelj morfijevih krogel izjavlja, da zadostuje najmanjša rana s to kroglo, da zmaga najmočnejšega medveda, kateremu bi navadna krogla ne škodila tako kmalu. Nekaj sekund bo sicer zver še nevarna in sposobna za boj, toda kmalu začne učinkovati narkotično sredstvo — nov morfijev preparat — in medved ostane kakor mrtev. Ko se zopet prebudi iz narkoze, je pa že varno zvezan in v železni kletki. To je vsekako imenitna iznajdba, toda lovci store prav, če so nekoliko previdni in se za vse slučaje preskrbe tudi s pravo svinčenko, kadar gredo na medvede.

(Pisma, ki žare.) Te dni je prišla v promet nova iznajdba, ki je zlasti važna za pisma, ki jih dostavljajo potom letal. Doslej so metali pisma iz zrakoplovov in letal v navadnem ovitku in dostikrat so se pisma izgubila, kar je zlasti za važna poročila neprijetno. Izumitelj nove metode pa odeva pisma v ovoj, ki imajo obliko projektila in kjer so varna pred vsemi vremenskimi neizgovornimi. Bistvo nove iznajdbe

je pa v tem, da se pisma lahko najdejo tudi ponoči. Spretni del ovoja je namreč napolnjen s snovjo, ki se užge, ko udari na zemljo in žari prav močno približno pol ure.

(Najbogatejši človek v Ameriki.) Najbogatejši človek v Ameriki ni niti Rockefeller, niti Harriman, niti Morgan, niti Carnegie, marveč „leseni“ kralj Alfred Wickenhäuser v Wisconsinu. Pred 50 leti je začel brez denarja, delal je na žagah, kupoval gozdove in danes ima toliko gozdov, da bi z njimi lahko pokril Češko, Moravsko in Nižje Avstrijsko. Dvajset akcijskih družb nadvladuje njegov kapital. Ta milijarder živi popolnoma preprosto na svojih farmah in ne pozna potratnosti. Njegovo premoženje cenijo na tri milijarde dolarjev.

(Nove turške poštna znamke,) ki so jih zgotovili v Londonu, ravnokar izdajajo. Znamke so zelo lepe in se morejo primerjati z najkrajšimi evropskimi znamkami. Opustili so dosedanjo navado in na eno znamko so natisnili tudi sultanovo sliko. Ta znamka je tudi najdražja med znamkami evropskih držav, kajti njena cena je 200 pijastrov, to je 42 kron. Ostale znamske serije predstavljajo slike z Bospora.

(Grozen prizor v amerškem kopalšču.) V četrtek se je v nekem newyorškem kopalšču odigral grozen prizor. Inžener Swimmer je vzel turško kopelj. Nato je zaspal v viseči rogoznici. Ko se je prebudil, je zapazil, da mu manjkajo njegovi prstani z diamanti. Takoj je osumil kopalške goste, da so mu ukradli prstane. Začel je streljati. Enega gosta je usmrtil, drugega pa težko ranil. Gostje so v divji paniki in napol oblečeni zbežali na cesto. Končno so Swimmerja obvladali.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

Snaga v posodi.

(Spisal B. Skalicky, vinarški nadzornik.)

Če je potrebno, da je klet snažna, je tem bolj potrebno, da je snažna posoda in orodje, s katerim je vino vedno v dotiki. Tudi tukaj je treba pri nas temeljitega prevrata.

Naj gre kdo pregledat malo po naših kletih in našel bo posodo, da se bo zgražal. Skoro vsaka ima drug duh, pa nobena pravega. Kako naj bo v taki posodi dobro vino? To je kratkomalo nemogoče!

Zato je neobhodno potrebno, da se tudi pri nas privadimo z vinsko posodo pravilno ravnati.

Če je že vsaka vinska posoda podvržena pokvarjenju, je to tem bolj vinska posoda gostilničarjev. Vino iz takega sode se toči počasi, mnogokrat še po cele mesece. Na vrhu vina se napravlja kan, ki se pri tem, ko se vino odtaka, prileže na doge in se tam prisuši. Če je vino močno in klet bolj gorka, se napravlja v sodu cik, ostanki cikajo na dogah in ko se potem napolni v tak sod drugo vino, postane tudi to cikasto.

Kan in cik kvarita vino in mu dajeta slab okus, zadnji ga napravi celo neužitnega, kar povzroči gostilničarju lahko veliko škodo. Cikasto vino se kot zdravju škodljivo sploh ne sme prodajati, ker je to v zmislu zakona o živilih strogo kaznivo. Dostikrat se pa zgodi, da gostilničar po izpraznjenju posode še ne pomije. Pusti jo kratkomalo odprto in jo vrže iz kleti pod kozolec ali v kako šupo, ali pa jo zabije

in jo pusti v kleti ležati. V prvem slučaju posoda zatohne (zaduhne), v drugem splesni in gorje temu, kdor v tako posodo potem napolni zopet drugo vino. Zlasti zatohlih vin je na Kranjskem vse polno. V vsaki drugi gostilni ga lahko dobiš. In ker tudi to ne odgovarja vinski postavi, so pravzaprav taki slučajji tudi kaznivi.

Kako naj torej postopamo, da se izognemo tem neprilikom in da ohranimo svojo posodo zdravo in pri pravem vinskem duhu? Predvsem s snago! Vselej, kadar posodo izpraznimo, jo moramo takoj temeljito pomiti in to tem bolj, čim delj je bila na pipi.

Če je treba, zlasti če je na dogah prisušen kan, kalež ali druga nesnaga, je treba sod znotraj s krtačo ali z verigo dobro podrgniti, potem pa toliko časa s čisto vodo pomivati, da gre čista voda iz sode.

Za pomivanje posode so najboljše posebne, ostre in trpežne krtače iz klanih gosjih peres (Federkielbürsten), ki jih prodajajo zavodi s kletarskimi potrebščinami (n. pr. F. Nechvile, Dunaj, V., I., Margaretenstrasse 98). Za hudo nesnažne sode se dobe celo žičaste (dratene) krtače. Veriga tudi ni vsaka pripravna za pomivanje sodov, zlasti ne navadna veriga z okroglimi členki. Taki členki se ne priležejo dobro na doge in jih zadostno ne odrgnejo, vrh tega se pa taka veriga v sodu zavozla in je treba zaraditega sod odpreti. Zelo praktične, za pomivanje sodov nalašč izdelane verige (Faß-Schwenkketten) imajo ob Renu in si jo lahko vsak naroči na primer od tvrdke Ph. Braun, v Mohuču (Mainz am Rhein, Neutorstrasse 16). Če je kan zelo prisušen, še bolj pa, če je posoda cikasta ali sploh, če ima slab duh, jo je treba izpariti.

Kjer je na razpolago kak parni kotel, se to zgodi lahko s pomočjo vodnega sopara (pare), kjer tega ni, z vrelo vodo.

Če izparivamo posodo s pomočjo pare, moramo biti zelo previdni, ne smemo spuščati pare pod velikim pritiskom v sod (največ $\frac{1}{2}$ do 1 atm.), zlasti ne pri večjih sodih in še tu ne smemo stati pred dnosom, ki, če je sod slab, rado ven izleti. Skrbeti moramo tudi za to, da voda, ki se vsled ohlajenja iz sopare v sodu razvija, lahko odteka. Večje kleti imajo v ta namen posebne parne kotle z nizkim pritiskom.

Ker ima redkokdó parni kotel na razpolago, nadomesti vodni sopar lahko z vrelo vodo ali kropom. Da pa poveča učinek vrele vode, dodane naj ji nekaj sode in sicer na 100 l vrele vode 2 do $2\frac{1}{2}$ kg sode. Na vsakih 100 l vsebine vzamemo navadno 20 do 40 l vrele vode in primerno množino (na vsakih 10 l vode 20—25 dkg) sode.

Pri zakuhanju cikaste posode vzame naj se sode več kot za zatohlo posodo, in sicer $1\frac{1}{2}$ do dvakrat toliko. Pri zakuhanju sodov si je treba dobro zapomniti, da se mora tekočina (zakuha) iz sode prej izliti, predno se popolnoma ohladi, ker sicer les po njej izvlečene snovi zopet nazaj popije. Zakuha mora biti, kadar jo izpuščamo, vsaj še toliko gorka kot juha, ki jo zauživamo, potem se zakuhan sod še s čisto vrelo in nato še z mrzlo vodo dobro pomije. Pri cikasti posodi se priporoča sod vsaj dvakrat dobro zakuhati, nato pa še z vrelo in mrzlo vodo dobro pomiti.

Enako kakor cikaste, zakuhavamo tudi sode od drugače pokvarjenega vina (zavrelke itd.).

Plesnive sode ne smemo koj izparjati ali zakuhavati, ker bi sopara plesnobo še bolj v les potisnila.

Treba jih je najprej s suho cunjjo ali krtačo znotraj dobro odrgniti, da se plesnivi prevlak odstrani. Če je plesnoba šla še bolj globoko v les, je treba doge noter do zdravega lesa s strguljo postrgati ali pa pooblati. Nato se šele sod zakuha na enak način kot cikasta posoda. Najbolje pa je ravnati s sodi vselej tako, da se ne morejo pokvariti, kajti veliko lažje se je škodi izogniti, kakor je popraviti.

Zato si zapomnimo sledeče pravilno ravnanje s sodi.

Kadar sod izpraznimo, ga vselej takoj dobro pomijmo, pri čemer vpoštevajmo že nasvetovani način snaženja.

Sod je zadosti pomit, kadar pride v njega nalita voda kljub daljšemu kotanju izpuščena enako čista ven, kot je bila nalita v sod. Če soda ne rabimo za to, da ga napolnimo takoj zopet z novim vinom, ga spravimo.

Najprej ga obrnemo tako, da lahko kmalu osahne, tedaj odprtega, z veho obrnjeno navzdol.

Kjer je to, na pr. pri velikih sodih z vrticami, nemogoče, tam sod dvignemo tako, da se steka voda proti odprtih vrticam. Kadar se tukaj nekaj vode nabere, se z umivalno gobo ali cunjjo dobro izbrise.

Kadar potem sod tekom dveh ali treh dni dobro osahne, se ga zažvepla. Nimamo boljšega pripomočka, da ohranimo vinsko posodo zdravo in pri pravem vinskem duhu, kot je žveplanje. Ako se namreč v sodu zažge nekaj žvepla, se razvije iz njega ostro dišeč plin, žveplov dvokis, ki je hud nasprotnik glivic, ne pusti, da bi se v sodu razvile kake škodljive glivice (plesnoba, cik itd.), ki bi sod sicer pokvarile. Treba je le, da žveplanje večkrat ponovimo in sod vselej dobro zamašimo, da ne more žveplov dvokis prehitro uiti. Iz tega vzroka se tudi ne priporoča, spravljati sode na preveč suhem prostoru ali prepihu, kjer se razsušijo. Najbolje je, da ostanejo sodi v kleti, zlasti če ni preveč vlažna.

Pri žveplanju soda naj se pazi, da goreče žveplo ne kaplja v sod, ker se tam žveplo potem v prihodnjem vinu topi in razkrajja in mu daje prikus po žveplovem vodiku (gnilih jajcih, nemško: „das Böcksern“).

Zato rabimo pri žveplanju vina od vrha vselej azbestno žveplo (žveplo na tankih azbestnih trakovih), ki ne kaplja.

Pri velikih sodih, ki imajo vrtica, se žvepla lahko tudi z bolj debelimi žveplovimi trakovi. Pri vrticah se dene v sod primerna posoda (krožnik, skleda), na njo se naloži potrebna množina žvepla in se ga zažge. Kadar začne dobro goreti, se vrtica zapro in ko žveplo pogori, se tudi voha dobro zabije. Na 2 hl posode rabimo navadno 1 azbestni trak žvepla, medtem ko zadostuje navaden, debel trak žvepla za 4 hl.

Žveplanje moramo vsake 2 do 3 mesece ponoviti, v hudo suhi kleti prej kot v nekoliko vlažni. Da ta rok ne zamudimo, si zapišemo vselej datum žveplanja na sod.

Če pri prihodnjem žveplanju ne mara žveplo v sodu goreti, je to znamenje, da smo se že z žveplanjem zakasneli in da so se pričele v sodu razvijati glivice. V dobrem sodu mora luč goreti.

Predno se v tako žveplan sod napolni drugo vino, treba ga je zopet dobro pomiti.

Najprej se ga odpre, da se dobro razdiši, zlasti če je bil šele pred kratkim žveplan, potem se ga pa

zopet toliko časa z vodo pomiva, da gre voda čista iz njega.

Če ni bil sod že eno leto ali več v rabi, se priporoča, da se ga nekaj dni namoči, to se pravi, da se v njega nalije nekaj vode in se ga obrača tako, da pride voda tekom par dni povsod z lesom v dotiko. Voda izvleče iz lesa žvepleno kislino, ki se rada razvije v takem sodu, ki je bil že dolgo časa žveplan, posebno če je bil les še bolj vlažen. Če drugi vodi pridenemo malo sode, bo še bolj učinkovala. Več let nerabljen in žveplano posodo kaže z gorko vodo in sodo zakuhati, sicer dobi lahko vino, ki pride vanjo, neki surov prikus po žvepleni kislini, kateri prikus imenujejo Nemci „Schwefelfirne“.

Ampak ne samo znotraj, temveč tudi zunaj naj bo posoda snažna. Če rase zunaj na sodu plesen, potem nategne slab duh od nje vino skozi luknjice v lesu in tako vino ni čistega okusa kot bi moralo biti.

Zato je treba sode tudi zunaj dobro snažiti. Nove sode je najbolje prebarvati s tankim lakom, ki ne zapre lesnih luknjic, ampak vendar ohrani sod čist.

Ta lak naredimo sami, ako polagoma in previdno na štedilniku segrejemo 2 kg kolofonije v 1 kg terpentinskega olja tako, da se smola (kolofonij) stopi.

Obročče kaže prebarvati z minijem in nato še s črnim, železnim lakom prevleči. Starejšo posodo pa vselej, kadar jo pomivamo od znotraj, pomijemo — če le količkaj mogoče — tudi zunaj, gledati pa moramo, da dobro osahne, predno pride na svoje mesto, sicer še bolj splensni.

Polne sode je treba vsaj vsakih 8 do 14 dni s suho cunjjo dobro izdrgniti. To se godi navadno o priliki zalivanja sodov.

V Vipavi in na Primorskem mažejo sode z laškim oljem. To ni priporočljivo. Les laško olje popije in olje se v njem sčasoma razkroji in ostane žaltovo, nakar vino ta okus nase potegne. V resnici imajo vina, ki leže čez vroče poletje v teh krajih, rada tak žaltav prikus.

Zunaj je najbolje snažiti sode le s suho cunjjo. Samo v hudo vlažnih kletih, kjer se plesen silno rada na lesu zaredi in sodi kar mazljivi postajajo, se priporoča, od časa do časa vzeti na pomoč kakšno desinfekcijsko sredstvo, s katerim se plesen in glive na lesu zatarejo. V prejšnjih časih se je za to rabila navadno 10%na raztopnina špirta (na 10 l vode 1 l finega špirta). V novejšem času so se uvedla v trgovino razna druga, močnejša delujoča desinfekcijska sredstva, na pr. mikrosol in antinonin. Mikrosol se rabi kot 3—4% raztopnina (3—4 kg na 100 l vode). Sodi se najprej dobro s suho cunjjo pobrišejo in se potem z mikrosolovo raztopino prevlečejo. Pri tem je treba paziti, da ne pride tekočina na obročče, kajti če niso obročči lakirani, po njej močno rjavijo. To mazaenje z mikrosolom se ponovi vsake 3—4 mesece.

Antinonin se rabi kot 4—5% raztopina in učinkuje še močnejše kot mikrosol, ne da bi vino v sodu vsled tega kaj trpelo na okusu. Raztopi se v gorki vodi 60 do 70° C in se rabi v vročem stanu. Za desinficiranje sodov in drugih predmetov, s katerimi pride kletno osobje v dotiko, je pa manj priporočljiv, ker še po mesecih rumeno barva, tako, da si ž njim človek pokvari obleko. Zelo dober pa je antinonin za mazaenje leg, zidov itd., ker jih razkuži in osuši in ker tudi zrak v kleti desinficira.